

Lubelskie przedmieścia

Sławinek

Położenie jak i nazwa Sławinka sugeruje, iż powstał on na ziemiach wyłączonych z pobliskiej wsi Sławin. Proces ten nastąpił zapewne w początkach XVIII w. Z tego czasu pochodzą informacje, świadczące nie tylko o istnieniu odrębnej posiadłości, ale również i ośrodka dworskiego.

Willa przy ulicy Warszawskiej 51. Fot. A. Krzak

W drugiej połowie XVIII w. Sławinek pozostawał w posiadaniu Jana Nepomucena Kościuszki. W tym czasie kilkakrotnie gościł tu jego krewny Tadeusz Kościuszko. Fakt ten uczczono w setną rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki wystawieniem w pobliżu dworu pamiątkowego głazu z napisem TADEUSZOWI KOŚCIUSZCE - HARCERSTWO POLSKIE.

Pod koniec XVIII w. dobra Sławinek przeszły na własność lubelskiego bankiera Dawida Heyzlera, a od 1819 r. należały do Pawła Wagnera. On też odkrywając lecznicze właściwości źródeł na Sławinku przystąpił do tworzenia kąpieliska. Zapewne z zamierzeniem tym wiązał się zachowany do dzisiaj pomiar majątku, sporządzony w 1837 r.

Obszar posiadłości w tym czasie sięgał wsi Sławin, Czechowa, a od strony miasta graniczył z ziemiemi Rur Brygidkowskich. Przez Sławinek przebiegały wówczas dwie drogi dojazdowe do Lublina, dawny trakt warszawski, biegnący przez Czechów, tracący już swoje znaczenie oraz utworzona w początkach XIX wieku szosa warszawska. Przy niej usytuowana została wkrótce karczma, do niedawna jeszcze istniejąca. Po wytyczeniu szosy warszawskiej zabudowania dworskie znalazły się w niedalekiej odległości od nowej drogi. Nie posiadały z nią jednak bezpośredniego połączenia. Dawny dojazd do dworu prowadził od strony traktu warszawskiego. Przy w przedłużeniu wjazdu, zaczynała się droga prowadząca do lasu z czasem przekształcona w obecną ulicę Sławinkowską.

Rozkwit Sławinka jako ośrodka kąpeli nastąpił w latach 50 XIX w. i trwał do lat 80. Jak wspomina

ówczesna prasa, Sławinek był wówczas dobrze zagospodarowanym zakładem leczniczym, z zespołem łazienek i budynków towarzyszących, usytuowanych malowniczo na wzgórzu powyżej źródeł, w niedalekiej odległości od dawnego dworu, ogrodu fruktowego i parku.

Po śmierci Pawia Wagnera Sławinek oddawany początkowo przez wdowę w kolejne dzierżawy, z rokiem 1879 przeszedł na własność Stanisława Mędrkiewicza. Starania nowego właściciela o dalszy rozwój zakładu nie przyniosły efektu. Rysujący się już w latach 90 kryzys kąpieliska, spowodowany w dużej mierze konkurencją Nałęczowa, w dalszej konsekwencji doprowadził do całkowitego upadku, przyspieszonego zniszczeniem zabudowań w czasie działań I wojny światowej.

Kryzys ten stał się zapewne powodem wcześniejszej sprzedaży północnych terenów posiadłości, z których w 1909 r. utworzono majątek DZBENIN, o nazwie przyjętej od nazwiska nowych właścicieli Jadwigi i Adolfa Dzbeńskich. Wkrótce też na tym terenie powstały zabudowania folwarczne. Budynek mieszkalny wybudowany w 1911 r. wzniesiony został w typie willi podmiejskiej, o historyzującym, eklektycznym detalu.

W czasie gdy znaczenie Sławinka jako zakładu leczniczego słabło, rozbudowie ulegały jego tereny położone bliżej miasta. Tu na przełomie XIX/ XX w., w pobliżu szosy warszawskiej powstawały wille podmiejskie, drewniane i murowane, zróżnicowane w formie i detalu, prezentujące dość interesującą architekturę tych lat.

Dalsza rozbudowa Sławinka nastąpiła w okresie międzywojennym i powojennym. Poza tym procesem pozostawał teren dawnego majątku, obecnie przekształcony w Ogród Botaniczny. Zniszczone niegdyś budynki kąpieliska nie uległy odbudowie. Natomiast jeszcze do niedawna można było oglądać dawne zabudowania podworskie z autentycznym XVIII-wiecznym m dworkiem zwanym dworkiem Kościuszków. Niestety dwork ten po wyprowadzeniu się w 1965 r. ostatnich mieszkańców uległ szybkiemu zniszczeniu. Istniejący obecnie budynek jest rekonstrukcją poprzedniego dworku. Rekonstrukcją wykonaną w oparciu o zachowaną ikonografię, z wykorzystaniem istniejących piwnic. Prace budowlane trwały od 1970 do 1971 r. i były prowadzone przez Lubelski Oddział PP PKZ na zlecenie UMCS, obecnego właściciela tych terenów.